

Dombóvári János

Lavotta-nemzetség és a művészetek

Szó sincs arról, hogy a közelmúltban megjelent **LAVOTTÁTÓL KODÁLYIG**. Zempléni verbunkos konferenciák (1990–2000) mintegy félezer oldalas tanulmánykötet lezárása lenne egy három évtizede tartó zenetudományi konferencia-sorozatnak. Ellenkezőleg, a **2022. szeptember 29. és október 1. között, Magyar zenetörténeti kérdések Lavottától innen és túl** címmel, Sátoraljaújhelyen és Tállyán megrendezett **XIII. Zenetudományi konferencia bizonyosága** annak, hogy a szervezők eltökéltek a folytatásban. A felkért előadók – Fehér Éva, Gombos László, Itzészné Kövendi Kata, Kelemen Éva, Radics Éva, Szecsódi Ferenc, Sziklavári Károly, Tusnád László – értékes, gazdag ismeretanyagot osztottak meg a hallgatósággal, amelyet ki-ki hangszerrel a kézben élvezetes zenei illusztrációval színesített.

Az alábbiakban a Parlando olvasói Dombóvári János előadását olvashatják.

A Lavotta-kutatás napjainkban, abban a szerencsés helyzetben van, hogy a mintegy 650 éves család történetét a teljesség igényével – az ősoktól a kortárs Lavotta leszármazottakig – a családfát több táblán keresztül nyomon követhetjük.

A Lavotta-nemzetség ősi birtokadományos család, amely a Kabzán és Kosztura családokkal közös törzsből származik. Kevélyházi (Kevelházi) Kevély Benedek vitéz fiát (József) úgy említi a forrás 1361-ben, mint akinek Izsép fia a birtokadomány névadója. V. László király 1456-ban új adományt ad Györgynek, Izsépfalva (egy időben nevezték Izsépházának is) földjét (Liptószentmiklós és Rózsahegy között félúton, ma Ižipovce). Ő használja először 1470-ben az izsépfalvi és kevélyházi Lavotta nevet.¹

Izsépfalva, háttérben az Alacsony-Tátra

A nagy kiterjedésű családi birtokok öröklés, beházasodás, adás-vétel, családi ágakra bomlás

következtében elaprózódtak. Az idők folyamán a birtokadományok földrajzi elhelyezkedése szerint a nemzetség két nagy – a Zólyom-, valamint az Árva vármegyei – ága jön létre. Az 1729-es születésű, és 1760–1770 között a pozsonyi magyar királyi udvari kancellárián írnok és hites jegyző Lavotta János, három gyermekével – köztük a középső, zeneszerző Jánossal – a Zólyomi ághoz tartoznak.

A két fő ágon belül pedig, legalábbis a család apáról fiúra hagyományozódott nyilvántartásában földrajzi megjelölésük szerint szerepelnek – mint például árvaváraljai, felsőkubini, nagymihályi, un. pesti, valamint erdőbényei, de használtak keresztneveket is, mint János, Miklós, Mátyás, Vendel, István –, a származást a családfában további ágak jelölik.

¹ LAVOTTÁTÓL KODÁLYIG. Zempléni verbunkos konferenciák (1990 – 2020)
Lavotta János Kamarazenekar Alapítvány. Sátoraljaújhely, 2021. 204. o.

A köznemes Lavották birtokaiktól függően – ez lehetett szántó, legelő, erdő – gazdálkodtak. Ahol pedig az elaprózódott birtok nem volt elegendő a család eltartására, tagjai

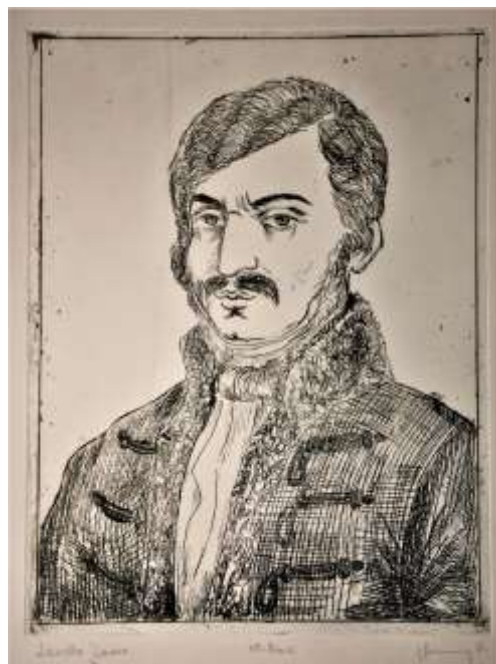

civil foglalkozást kerestek. A választás során a jogi pálya volt a legnépszerűbb, s a számos ügyvéd Lavotta mellett, találunk egy-egy törvényszéki bírót, s főszolgabírókat is. Kedvelt volt az erdő-, valamint építészmérnöki foglalkozás, s akadt közöttük székesfővárosi műszaki-, valamint földművelődési minisztériumi főtanácsos. A Lavották között volt bécsi orvos, gazdatiszt, uradalmi pénztáros, vaskereskedő, állatorvos, vasúti tiszt, plébános, valamint a győri csatában 1809-ben súlyosan megsebesült, Zemplén vármegyei nemesi felkelő sereg katonája Tokajból.

A nemesi családok bevett szokása volt, hogy a művészetekkel való foglalkozást sokáig nem tekintették megélhetést nyújtó pályának, akár a színészet, a poétáskodás, vagy a hangszeres játék ugyanis rangon alulinak számított, amit ráadásul a nemesi társadalom egy részének megvetése is kísért.

Lavotta János (1764–1820)

A verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, a színházi karmester s házitanító Lavotta János édesapja – aki a Pozsonyban székelő Magyar Királyi Helytartótanács úrbéri számvevőségi irodaigazgatója – maga is zenekedvelő, ügyes hegedűjátékos. Birtokos nemesként családjával a Pozsonyhoz közeli Pusztafödemesen telepedett le. A gyermek Lavotta első hegedűleckéit édesapjától kapta, s gondja volt arra, hogy hangszeres tanulmányait Pozsonyban neves mestereknél folytassa.² Nagyszombatban, a konviktusban eltöltött nyolc évével jogi tanulmányait alapozta meg. A polgári törvényt prof. Stuhr alatt Pesten elvégezte ugyan, apja nehezményezése, tiltása ellenére azonban végleg szakított a biztos megélhetést nyújtó jogi pályával és korának, a zeneművészet igencsak ingoványos területén folytatta szívének kedves tevékenységét. A magyar vonós kamarazene egyik megteremtőjeként, formaújítójaként, a virtuóz-

LAVOTTA XXXVIII/1. rézkarc Monostory Viktória

² Zistler József (Batthyány József hercegprímás, esztergomi érsek zenekarának vezetője), Sabodi Bonaventúra, Hosszú Ferenc (Gróf Keglevich Zsigmond nagyszombati kanonok komornyikja, cseh származású, hegedű- és brácsavirtuózként ismert), Glantz György katonakarmester

Izsépfalvi Lavotta Rudolf Rezső (1876–1962)

A nemzetség szintén hírnevet szerzett tagja, az ugyancsak a Zólyomi ághoz tartozó *Izsépfalvi Lavotta Rezső zeneszerző, karmester, zenetörténész, könyvtáros*, bő száz évvel neves felmenője halála után nemesi előnevét megőrizte.

A budapesti Zeneakadémián az a *Koessler János* volt a mestere, aki többek között Bartók Bélának, Dohnányi Ernőnek, Kodály Zoltánnak, Weiner Leónak is.

Lavotta Rezső tanulmányait Budapest után a francia fővárosban folytatta, ugyanis Párizs a 20. század első éveitől egyre jobban vonzotta a művészeket. *A haladni nem akaró, félig*

konzervatív, félig kuruckodó Magyarországból szédültem be a sokféle, sokszínű szabadságba – fogalmaz Bölöni György³, amely véleménnyel számos Párizsba érkező művész azonosulhatott.

Közöttük Ady Endre is, aki a *Páris, az én Bakonyom* című versében arról vall, hogy Magyarország nyomasztó, fenyegető hazai környezetéből – amely számára kicsi, szegény, elmaradott, szellemtelen és művészetellenes – kiszabadulva, Párizsban, a szépség, a fény, a gazdagság, a szabadság és a kultúra városában meg tudott pihenni.

Lavotta Rezső Párizsban nyolc éven keresztül – Albéniz, Honegger, Milhaud, Satie társaságában – *Vincent d'Indy* francia zeneszerző, karmester iskolájának hallgatója, ahol Charles-Marie Widor⁴, valamint Gabriel Fauré⁵ voltak még tanárai.

Fülep Lajosnak⁶ írt levelezéséből tudjuk, hogy miközben ő is kritikusan szemléli a hazai viszonyokat,

bepillantást nyerhetünk a Párizsba látogató művészek kevésbé irigylésre méltó sorsába is.

*Édes jó öregem!*⁷

Soká vártam k.[edves] leveledre, végre megjött. Minden meg van bocsátva csak - gyere haza Párisba! Nagyon egyedül érzem magam s nincs más senki, akivel érdemes lenne szóba állni. (...) Csóknál⁸ nem voltam karácsony-estén. Az utolsó napon lemondta az összejövetelt. A felesége beteg lett, tulajdonképpen azonban puréc-bcn van szegény öreg és nem tudott pénzre szert tenni. Mikor a legutóbb csütörtökön ott voltam, egy sou sem volt a háznál, hitelből élnek. Én ugyan felajánlottam 50 francot (amit persze összekoldultam volna az ismerősöktől), de nem fogadta el. (...) Pedig nagyon örültem volna, ha én is valami szívességet tehetek nekik, mert

³ Bölöni György (1882–1959) ró, újságíró, 1903 őszén Párizsba ment, ahol utóbb megismerkedett Ady Endrével, kinek mindvégig barátja és harcostársa maradt. <http://mek.oszk.hu> > html

⁴ Charles-Marie Widor (1844–1937) francia orgonaművész, zeneszerző és zenepedagógus

⁵ Gabriel Fauré (1845–1924) francia zeneszerző

⁶ Fülep Lajos (1885–1970) művészettörténész, művészetfilozófus, református lelkész, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. Fülep 1906-os párizsi tartózkodása alatt fűzte szorosabbra kapcsolatát Csókkal. Levelezése szerint ebben az időszakban Lavotta Rezső zeneszerzővel és Vályi Félix íróval gyakran vendégeskedett a Csók-házaspárnál.

⁷ Lavotta Rezső – Fülep Lajosnak. 1906. XII.12.

Fülep Lajos levelezése I. 1904 – 1919; Bp. 1990 MTA Művészettörténeti Kutató Csoport

⁸ Csók István (1865–1961) magyar impresszionista festő, Csók István visszaemlékezésében, az 1903–1910 közötti párizsi időszakát tárgyalva említi meg, hogy Márffy Ödön és Lavotta Rezső elmaradhatatlan barátja volt az akkor Sorbonne-ra járó Vályi Félix, kivel maga is kapcsolatban állt.

nagyon szeretem őket. Csodálatos, hogy egy ilyen ismert, kiváló pik-tornak 40 éves korában is koplalnia kell. (...)

Egyébként örületes szorgalommal dolgozom. A ballet első felvonása tout-à-feit készen van. 200 oldal a zenekari partitúra.⁹ (...)

Vályi¹⁰ egypárszor írt. Jól esett olvasnom tőle, hogy veszettül földicsért Alexandernek és megbízást kaphattál." Márffy Dönke¹¹ - szokás szerint - csak anizokot ír, nem sokat tudok felőle; szeretném, ha kijönne. Kernstock¹² [!] itt volt nemrégiben. Igen értelmes és olvasott ember; úgy hallom, hogy jó piktor is.

Levelezésükben Lavotta Rezső említést tett egy készülő operáról, amelynek szöveggönyvét Fülep Lajostól várta:

„Időközben Fülep barátunk is ígért egy szép operaszöveget, de ez igazán szép.” (Párizs, 1906. XI. 2.) „Most nekiállok az operámnak és nyárig bevégezem. Fülep ígért egy remek operaszöveget, tárgyát még ittléte alatt beszéltük meg. Ezt szeretném még ez évben szintén befejezni. Gyönyörű jelenetek s egypár fényes zenei problémákra [!] van kilátás. Ha olyan lesz, amilyennek gondolom, akkor örömmel kínlódom még egy esztendő itt Párizsban.” (Párizs, 1907. I. 30.) „Szeretném az operámat is befejezni; talán később - a nyáron megcsinálom. Fülep is ígért egy szép szöveget, de a fene tudja, mi van vele, mert 2 hónapja nem írt. Oly nehéz szöveget kapni, egy csomó rosszat ugyan ajánlottak, de ilyenek nem kellene.” (Párizs, 1907. IV. 10.)

A librettó azonban nem készült el.

Hazatérése után Lavotta Rezső 1913-tól igazgatóként, az erdélyi impériumváltásig a kolozsvári Zenekonzervatóriumot vezette, s mellette összhangzattan-, énekkorrepetíció-, valamint zenetörténeti órákat tartott.¹³

Éppen az 1819-ben alapított neves intézmény centenáriuma készültek, amikor 1919. augusztus 22-én Iulian Pop polgármester jelenlétében a román hatóságok fegyveres katonai kísérettel „átvették” a Toldalagi-Korda palota emeletén működő Zenekonzervatóriumot annak teljes felszerelésével együtt.¹⁴ A magyar tanárok Lavotta Rezső és Rezik Károly vezetésével még az ősz folyamán ugyan létrehozták a Magyar Zenekonzervatóriumot, azonban Lavotta jobbnak látta elhagyni a kincses várost.

Toldalagi-Korda palota napjainkban

⁹ Lavotta 1906 őszétől 1907 januárjáig dolgozott az említett baletten. Címe: La Straniera.

Ballet-pantomime-symphonique 2 felvonásban. Benyújtotta egy párizsi pályázatra, de nem nyert vele díjat. Utóbb elküldte a pesti operának, de nem mutatták be.

¹⁰ Vályi Félix publicista, filozófiai és szociológiai író. 1906 és 1911 között főleg Párizsban és Berlinben élt a Pester Lloyd tudósítójaként.

¹¹ Márffy Ödön (1878–1959) magyar festő és grafikus, aki 1902-1906 között Párizsban, az École des Beaux-Arts-on tanult.

¹² Kernstok Károly (1873–1940) magyar festő és grafikus, a Nyolcak tagja. 1906 őszén rövidebb ideig, 1907-1908-ban huzamosabban időzött Párizsban.

¹³ A KOLOZSVÁRI ZENEKONZERVÁTORIUM ÉRTESÍTŐJE AZ 1915/1916-os tanévről Szerkesztette Lavotta Rezső

¹⁴ Jakabffy Tamás: A kolozsvári zenei élet földindulása. HELIKON, XXX. ÉVFOLYAM 2019. 13. (771.) SZÁM – JÚLIUS 10.

Budapesten 1920-tól egy konzervatív, keresztény-nemzeti eszméket hirdető politikai napilap, a Nemzeti Újság zenekritikusaként tevékenykedett. Később az Országos Széchényi Könyvtár zeneműtárának munkatársaként a zenei anyag új beosztására tett javaslatot.¹⁵

Az 1934-es esztendő első hónapjaiban végbemenő kultúrpolitikai változások, a Nemzeti Múzeum jogállásának módosulása, közelről érintették a Széchényi-könyvtárat is. Vezetőjét, Isoz Kálmánt nyugdíjazták, helyét 1944-ig Lavotta Rezső töltötte be.

A vallás- és közoktatási miniszter 1940. június 6-án a minisztertanács felhatalmazását kérte a méltányossági kérelmével hozzá folyamodó Lavotta Rezső nyugdíjának felemeléséhez.¹⁶ „Megjegyzi a miniszter úr, hogy a folyamodónak nyugdíján felül sem vagyona, sem jövedelme nincsen. (...) Kedvezményes számítás esetén az eddig élvezett 233 forint 30 fillérnyugdíja helyett havi 252 forint 70 fillér illetné meg, a lakáspénz pedig nem változnék.”

A minisztertanács az emeléshez a felhatalmazást megadta.

Lavotta Rezső a könyvtári szolgálatával egy időben 1922 és 1935 között a Nemzeti Színház karnagyaként a zenei életnek aktív résztvevője maradt. A Szegedi Szabadtéri Játékok 1930/1931-es évadában például Voinovich Géza Magyar passió című művét – Jézus szerepében Lehotay Árpád, s a szereposztásban Tímár József neve is feltűnt – Lavotta Rezső vezényelte. Karmestersége minden bizonnyal hozzájárult zeneszerzői tevékenységének kiteljesedéséhez is, amelynek eredménye számos dal és színházi kísérőzenén kívül szimfónia, két opera, egy-egy vígopera és operett, balett, mise (d-moll); két szvit (Sakuntala, Orientalia 1933 és 1939-ből) Lavotta Rezső zeneszerzői termése.

Zenetörténeti és -esztétikai írásai a Zenetudományi Könyvtár-sorozatban jelentek meg. Azonban talány, s jó volna valamilyen magyarázatot találni arra, hogy az általános zenetörténeti, -esztétikai, programzenei, táncpszichológiai témák között a zenetörténésztől semmilyen kutatási eredményt, de még utalást sem találunk a neves felmenőre, a verbunkos-szerző Lavotta Jánosra.

Lavotta Géza (1926–1999)

A nemzetség un. Árvai-ághoz, ezen belül is az Erdőbényei-ághoz tartozó tagja *Lavotta Géza képzőművész-tanár, szobrász, fafaragó*, aki őseit lelkesen tartotta számon s felelősen őrizte emléküket.

A sárospataki Tanítóképző (1947)-, majd az egri Tanárképző Főiskola (1953) után 1954-ben a Magyar Képzőművészeti Főiskolán szerzett diplomát, s 28 éven keresztül középiskolai tanárként oktatta diákjait. A 70-es évek elejétől foglalkozott szobrászattal. Elkötelezett tolmácsolója a paraszti munka, különösen a Hegyalján jellemző szőlőművelés, borászkodás gyönyörű-gyötrelmes szertartásának, hagyományainak. Fafaragásai jelentős részét képezik munkásságának, annak

¹⁵ Lavotta Rezső: Az Orsz. Széchényi-könyvtár zenei anyagának új beosztása.

MAGYAR KÖNYVSZEMLE 1922. évi folyam I–IV. füzet. Szerkeszti Dr. Gulyás Pál

¹⁶ Minisztertanácsi jegyzőkönyvek 1867-1944 Adatbázisok Online <https://adatbázisokonline.mnl.gov.hu>
Javaslat Lavotta Rezső a Magyar Nemzeti Múzeum nyugalmazott zeneművészeti előadója nyugdíjának felemelésére (VKM). K27194006071011.JPG.

ellenére, hogy csak 40 éves kora után kezdett ezzel a technikával foglalkozni. Fejébe vette, hogy a kulturált borfogyasztás terjesztése érdekében a vendégfogadásra alkalmas hegyaljai pincékbe faragott táblaképeket tervez a hagyományok bemutatására. Körplasztikai és domborművei fafaragványok, amelyek a mindennapi élet jeleneteit ábrázolják, munkás- és paraszthalakokat jelenítenek meg realista szemlélettel és kifejezőeszközökkel.

Amikor híret vette annak, hogy a városi zeneiskola a Tállyán nyugvó Lavotta János nevét tervezi felvenni, csillogó szemmel keresett fel igazgatói szobámban. Izgatottan hallgatta készülő s egyelőre még vázlatos terveinket, amelyhez rögvest azzal járult hozzá, hogy a névadó ünnepségre Lavotta portréját fából kifaragja. Megindító volt, amikor egy másik alkalommal a hóna alatt egy viseltes dossziéval állított be hozzám, s azzal nyújtotta át nekem a Lavotta család történetét tartalmazó gépelt oldalakat, hogy az apáról fiúra szálló forrásanyagnak a továbbiakban én legyek őrzője.

Öt évvel később – Lavotta János születésének 230. évfordulójára – 1994-ben már mellszobrot készített műkőből, s a művészeti iskolától csupán a posztamens kialakítását kérte. Emlékbizottság felállításával, fővédnökök – Farkas Ferenc, valamint Dr. Katona Tamás – felkérésével három napos, országos megemlékezésre készültünk. Tőle kaptam tájékoztatást a stockholmi Királyi Filharmonikus Zenekar szólócsellistájáról, Lavotha Elemérről, s régi vágya teljesült a szobrászművésznék, amikor élete alkonyán, a számon tartott neves rokon családjával, továbbá Elemér édesanyjával és nővérével több napos látogatásuk során, Sátoraljaújhelyen találkozhatott.

Lavotta Kamilla (1940–2003)

A nemzetség ugyancsak az Árvai-ághoz tartozó tagja kortársam, valamint kolléganóm Lavotta Kamilla hegedű-szolfézs tanár, zenei tanulmányait – alsó-, közép- és felsőfokon egyaránt – Debrecenben végezte. Első munkahelye 1960-ban hegedűtanárként a Hajdúböszörményi Állami Zeneiskola Püspökladányi Fiókiintézménye, majd két év múlva vezetője a fiókiskolának. Amikor pedig önállóvá vált, 1993-ban ő az első igazgatója a zeneiskolának Püspökladányban, amelyet 32 éven át – 1995-ben történt nyugállományba vonulásáig – irányított. *Igazgatóként az iskola vezetésével járó feladatokat hozzáértéssel végezte, döntéseit pedig kellő határozottsággal hozta meg. Az önképzés, önfejlesztés terén mindenkinek példát mutatott. (...) A környező falvakban kihelyezett tagozatot hozott létre Földesen, Nádudvaron, Sárretudvariban, Bárádon, majd Kabán, egyre szélesebb*

*rétegek biztosítva ezzel a zenetanulás lehetőségét. (...) Lavotta Kamilla jellegzetes személyisége felejthetetlen marad, mint korosztályok, generációk sokaságának nagyhatású zenei nevelője*¹⁷ – áll az iskola történetét bemutató honlapon. Lánya, Háda Gabriella szintén hegedűtanár.

Személyes ismeretségünk csupán telefonbeszélgetésekre korlátozódott, és csak sajnálhatom, hogy a Lavották ama sátoraljaújhelyi kivételes találkozásától – a szívélyes invitálás ellenére – 1994-ben távol maradt.

Lavotha Elemér (1952–)

A nemzetség Árvai-ághoz tartozó, Svédországban élő, Lavotha Elemér csellóművész, professzor a zeneművészetben – mai mércével – kétség kívül a legmesszebbre jutó családtag. Gyermekkorát alapvetően határozta meg nemzetközi hírű finnugor nyelvész édesapja, az ötven éve elhunyt Lavotha Ödön (1914–1972) tevékenysége.

A fiatal tudós a gyermek Elemér születése évétől 1959-ig az ELTE finnugor tanszékén adjunktusként dolgozott, s még ebben az évben kinevezték a helsinki egyetem magyar lektorává. A professzor öttagú családjával a finn fővárosba költözött s az egyetemen lektori teendői mellett három éven keresztül magyar nyelvtörténetet adott elő. Azonban egyetemi állásáról 1962 őszén – közelebről meg nem nevezett ok miatt – lemondott. Családjával elhagyta Finnországot, és menekült státussal Svédországban telepedett le. Uppsalába kerülve Lavotha már az 1962/63-as tanévben bekapcsolódott az egyetemi oktatómunkába. Öt évvel később – a magyar ható képzőről írt disszertációjával – az uppsalai egyetemen habilitált, s röviddel ezután a finnugor tanszéken docensi kinevezést kapott. Egyre kibontakozó tudós életpályájának 1972-ben, 58 éves korában bekövetkezett korai halála vetett véget.

Anette Wistrand-Lavotha

Lavotha Ödön nyomtatásban megjelent munkáinak jegyzéke így is mintegy 60 tételből áll. E lista tanúsága szerint Lavotha hungarológus és finnugor nyelvész volt, akit a magyar és a rokon nyelvek tudományos és gyakorlati kérdésein kívül a nyelv elméleti kérdései is nagymértékben foglalkoztattak.

A család földrajzi tartózkodása Lavotha Elemér csellótanulmányait a kezdetektől meghatározta. Így Helsinkiben, a Sibelius Akadémián töltött három éve után a stockholmi Királyi Zeneakadémián Gunnar Norrby volt tanára s 1971-ben Royal Academy of Music kitüntetéssel diplomázott. Még ugyan ebben az évben Pierre Fournier kurzusainak résztvevője Zürichben és Genfben, majd 1972-1973-ban Gregor Pjatigorszki mestere a Dél-Kaliforniai Egyetemen Los Angelesben. Hazatérte után 34 éven át volt a stockholmi Királyi Filharmonikus Zenekar szólócellistája, 1982-től jelenleg is a Királyi

¹⁷ Iskolánk története - Csenki Imre Alapfokú Művészeti Iskola
<http://www.csimisuli.hu>

Zeneakadémia professzora. Szólistaként, kamarazenészként egyaránt világjáró művész, játékát számos rádió- és CD-felvétel őrzi.

A magyar származású, de svéd állampolgár Lavotha Elemér a család emigrációja óta mostanáig egyetlen alkalommal járt Magyarországon. A Lavotta Alapítvány meghívására 1994-ben, Lavotta János születésének 230. évfordulója alkalmából rendezett ünnepség-sorozatra érkezett hegedűművész feleségével, a négy éves Andreas-szal, édesanyjával, Piroskával, valamint Csilla nővérével. Bach-szólóestjén kívül kamarazenekarunkkal

Lavotha Elemér és a Lavotta János Kamarazenekar 1994-ben

Sátoraljaújhelyen, valamint Tállyán J. Haydn D-dúr csellóversenyét játszotta.¹⁸

Lavotha Elemér felesége, *Anette Wistrand-Lavotha* hegedűművész, 1985 óta a Stockholmi Királyi Filharmonikus Zenekar tagja. Az együttes második hegedűszólamában adódó feladatai mellett számos olyan kamarazenei formáció tagja, ahol Lavotha Elemér a csellista.

A Lavotha-család két gyermekére is igaz a szólás: „*Nem esik messze az alma a fájától*”,

Andreas 1994-ben...

hiszen fiaik közül *Andreas Emanuel Lavotha*, azzal, hogy maga is csellóművész lévén, apja nyomdokaiba lépett, az öt évvel fiatalabb *Jonathan Matyas Lavotha* pedig Svédországban ismert énekes, dalszerző.

Az 1990-ben született Andreas nem kizárt, hogy első gordonkaleckéjét – amely nem volt több a hangszerrel való első ismerkedésnél – édesapjától 1994-ben sátoraljaújhelyi otthonunkban kapta. Apja szakmai életútját követve Andreas Lavotha 2015 tavaszán diplomázott a stockholmi Királyi Zeneakadémián, ahol 2009-től Ola Karlsson volt tanára. Számos ösztöndíj¹⁹ elnyerése segítette tanulmányaiban, mint például Mikael Ericsson csellóművésznél a Prágai Zeneakadémián.

¹⁸ Kapcsolatunk az alkalmi levelezés szintjén máig élő. Lavotha Elemér ittlétekor otthonunkban meghallgatta az akkor 12 éves Zsolt fiam gordonkajátékát. A következő meghallgatás bő három évtizeddel később, a Stockholmi Királyi Zeneakadémián történt, ahol fiam a professzort már brémai muzsikusként kereste fel. Zsolt a szívélyes fogadtatással kísért meghallgatásról élmény gazdagon tért vissza Brémába. Bevallom, a XIII. Zenetudományi konferenciára tervezett témaválasztásom során személyes érzéseim vezettek, mert a Lavotta-nemzettség művész tagjainak bemutatásán keresztül kívántam köszönteni a velem együtt 70. életévét betöltött Lavotha Elemért.

¹⁹ Királyi Zeneakadémia Ifjúsági Ösztöndíja; Királyi Zeneakadémia Oktatási Ösztöndíja; Szabadkőművesek Jubileumi Alapja; Saxå Kamarazenei Fesztivál Ösztöndíja

Szüleihez hasonlóan ő is igen aktív kamarazenesész, gyakran szerepel különféle összeállításokban, fesztiválok rendszeres fellépője.

... és harminckét évesen

A hat és fél évszázados Lavotta-nemzetség művész tagjainak élete a családtörténetből mintegy 260 évet ölel fel, amely időszak alatt sorsdöntő, hol építő, hol romboló történelmi korszakok – reformkor, dualizmus, a két világháború között az országcsonkító Trianoni békediktátum, kommunizmus, majd annak bukása – váltották egymást. Művészi életük követése nemcsak rokonszenvet ébreszt e nagy múltú família iránt, hanem egyúttal a háttérben zajló bizonyos társadalmi folyamatokba, intézmények belső életébe is bepillantást nyerhettünk.

Zsolt fiúnk tizenkét évesen...

... és figyelmes hallgatósága: Édesanyja és a Lavotha-család